

# REGIONAL AVFALLSPLAN 2012 – 2020 - REGION SJUHÄRAD -



- Region Sjuhärad -



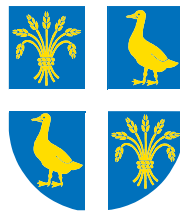
SVENLJUNGA  
KOMMUN



ULRICEHAMNS  
KOMMUN



Vårgårda kommun



HERRLJUNGA KOMMUN



Mark



BORÅS STAD



BOLLEBYGDS  
KOMMUN



TRANEMO  
KOMMUN

# Förord

Hjärtligt välkommen till regional avfallsplan 2012 – 2020 för Region Sjuhärad. Framtagandet av denna gemensamma avfallsplan har skett i brett samarbete mellan regionens kommuner.

Avfallsplanen ger en samlad information om avfallshanteringen i regionens kommuner och ska vara ett strategiskt dokument i det kommunala planeringsarbetet. Aktuella förhållanden rörande avfall i kommunerna beskrivs. Avfallsplanen ska öka samarbetet inom regionen och synergieffekter ska tas tillvara. Avfallsplanens mål och åtgärder ska bidra till uppfyllande av nationella, regionala och lokala miljö kvalitetsmål.

Denna regionala avfallsplan har arbetats fram i samförstånd mellan kommunerna och avsikten att lägga en grund för det gemensamma arbetet i regionen. Vår ambition är ett ökat samarbete i kommunerna och göra det enklare för regionens invånare att känna igen sig i de olika kommunerna. Tillsammans tar vi ett helhetsgrepp om avfallsströmmarna i region Sjuhärad med sikte på framtiden.

Ansvariga avfallshandläggare i styrgruppen

Jenny Forsberg  
Bollebygd

Hans Skoglund  
Borås

Mikael Johnsson  
Herrljunga

Sanna Göransson  
Mark

Fredrik Ekberg  
Svenljunga

Annette Nilsson  
Tranemo

Marie Ström  
Ulricehamn

Mikael Johnsson  
Vårgårda

# Sammanfattning

Region Sjuhärad är Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Denna avfallsplan är framtagen gemensamt av alla medverkande kommuner.

Syftet med planen är att Region Sjuhärad vill stärka arbetet kring avfallshanteringen i regionen genom ett samarbete i form av denna regionala avfallsplan. Genom att ifrån nuvarande avfallshantering, analysera och sätta konkreta mål och aktiviteter för att utveckla avfallshanteringen i riktning mot ett hållbart samhälle.

Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020 tar hänsyn till de nationella miljömålen och är utformad med utgångspunkt från Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner (NFS 2006:6).

Denna plan har fem fokusområden med tillhörande aktivitetsplan. "Det ska vara lätt att göra rätt", ökad återanvändning, ökad återvinning, energiutvinning och deponi.

Det första fokusområdet "Det ska vara lätt att göra rätt", detta fokusområde syftar till att det ska vara lätt att göra rätt beträffande avfallssortering. För fokusområdet ökad återanvändning gäller att till 2020 ska samtliga kommuner i större utsträckning än vid ingången av 2011 använda sig av återbruk vid ÅVC.

För fokusområdet ökad återvinning finns det flera delmål. Bland annat gällande nedskräpning, farligt avfall, matavfall och producentansvarsavfall. Fokusområdet energiutvinning berör energiutvinning från avfall. För deponi finns ett fokusområde med målet att minimera mängd avfall till deponi.

En aktivitetsplan med planerade aktiviteter för de olika fokusområdena är framtagen. En informationsgrupp ska verka för enhetlig information till regionens invånare. Medverkande kommuner ska arbeta för att allt farligt avfall ska samlas in. Kommunerna ska också genomföra plockanalyser av kärll- och säckavfall.

# Innehåll

1	Förord.....	2
	Sammanfattning .....	4
1	Bakgrund .....	7
1.1	Region Sjuhärad .....	7
1.2	Nationell avfallsplan.....	8
1.3	Avfallsplan .....	9
1.4	Syfte.....	10
1.5	Avgränsningar .....	11
1.6	Miljöbedömning .....	11
	Miljöförhållanden och miljöns utveckling om planen inte genomförs .....	11
	Positiva effekter med regionala avfallsplanen.....	11
2	Mål /Fokusområden .....	13
2.1	Det ska vara lätt att göra rätt .....	13
2.1.1	Samsyn och valfrihet .....	14
2.1.2	Information .....	14
2.2	Ökad återanvändning.....	15
2.3	Ökad återvinning.....	16
2.3.1	Nedskräpning .....	16
2.3.2	Farligt avfall .....	16
2.3.3	Producentansvarsavfall .....	16
2.3.4	Kärl- och säckavfall .....	16
2.3.5	Övrigt hushållsavfall .....	18
2.4	Energiutvinning.....	20
2.5	Deponi.....	21
3	Aktivitetsplan .....	22
3.1	Det ska vara lätt att göra rätt .....	22
3.1.1	Samsyn .....	22
3.1.2	Information .....	22
3.2	Ökad återanvändning/Återbruk .....	22
3.3	Ökad återvinning.....	22
3.3.1	Farligt avfallsinsamling.....	22
3.3.2	Producentansvar .....	23
3.3.3	Nedskräpning .....	23
3.3.4	Insamling av matavfall.....	23
3.3.5	Plockanalyser .....	23

# Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Bilaga A. Nulägesbeskrivning – Region Sjuhärad .....	25
1 Regionens kommuner.....	26
1.1 Bollebygd.....	26
1.2 Borås .....	26
1.3 Herrljunga.....	27
1.4 Mark .....	27
1.5 Svenljunga.....	28
1.6 Tranemo .....	29
1.7 Ulricehamn.....	29
1.8 Vårgårda.....	30
2 Avfallshantering - Region Sjuhärad.....	31
2.1 Kundnöjdhet i regionens kommuner.....	31
2.2 Återbruk i Region Sjuhärad.....	32
2.3 Avfallshantering i regionens kommuner .....	36
2.4 Regionens avfallshantering i tabellform .....	39
Bilaga B. Direktiv, lagar och mål.....	44
1 EU-direktiv .....	44
2 Miljöbalken .....	45
2.1 15 kap. Avfall och producentansvar .....	45
2.2 2011:927 Avfallsförordning.....	46
3 Nationella miljömål .....	47
3.1 Generationsmålet.....	47
3.2 Miljökvalitetsmålen.....	47
3.3 Etappmålen .....	47
Bilaga C. Avfallsmängder från hushåll 2004- .....	49
Bilaga D Fraktioner som kan lämnas på ÅVC .....	51

# 1 Bakgrund

## 1.1 Region Sjuhärad

Inom ramarna för Regional Avfallsplan 2012 – 2020 samarbetar kommunerna, Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Regionen har omkring 211 000 invånare (se tabell 1.1) och är belägen i södra delen av Västra Götalands län. En kommunbeskrivning för varje kommun finns i Bilaga A, *Nulägesbeskrivning – Region Sjuhärad*.

Kommun	Antal invånare	Yta km <sup>2</sup>	Antal invånare/km <sup>2</sup>
Bollebygd	8 356	264	32
Borås	104 106	973	107
Herrljunga	9 284	512	18
Mark	33 791	1 018	33
Svenljunga	10 282	900	11
Tranemo	11 606	744	16
Ulricehamn	22 996	1 122	21
Vårgårda	10 994	444	25
<b>TOTALT:</b>	<b>211 415</b>	<b>5 977</b>	<b>35</b>

**Tabell 1.1** Visar regionens kommuners invånarantal (2011-12-31) och yta.

Region Sjuhärad är Sveriges ledande centrum för textil och design. Ett historiskt arv som lever kvar än i våra dagar. Företagande och initiativkraft har sedan generationer tillbaka bidragit starkt till Sjuhäradsbornas försörjning. Jordbruk kombinerades med textilhantverk och hantverket ledde till handel och senare till småindustri som växte med tiden.

Under de senaste decennierna har även området för miljöteknik växt sig allt starkare. Regionen har en betydande kompetens inom avfallsområdet genom de medverkande kommunerna och entreprenörer. Men även det faktum att det via Högskolan i Borås bedrivs forskning och utbildning inom avfallsområdet. Regionen omfattas även av Waste

## Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Refinery som är ett centrum för optimal resurshantering av avfall och alla parter tillsammans utgör en viktig resurs i strävan efter en hållbar utveckling.

Det sker dagligen mängder av transporter av människor i regionen. Arbetspendlingen inom Sjuhärad visar att pendlingen är relativt utbredd med Borås som knutpunkt.

Regionen har även ett stort utbyte med Göteborgsregionen. Statistiken visar även på att de mest perifera församlingarna har minst utbyte med resterande församlingar i region Sjuhärad, medan de mest centrala har störst utbyte med andra församlingar. Pendlingen i region Sjuhärad sker över hela åldersskalan. I tabell 1.2 visas antalet inpendlare till varje kommun i region Sjuhärad.

Pendling i region Sjuhärad		
Kommun	Antalet inpendlare	Antalet utpendlare
Bollebygd	1149	2832
Borås	10764	7664
Herrljunga	1118	1614
Mark	2520	6184
Svenljunga	1087	1899
Tranemo	1843	1677
Ulricehamn	1304	3545
Vårgårda	1701	2360

**Tabell 1.2** Visar på statistik över pendlingen i region Sjuhärad

### 1.2 Nationell avfallsplan

I Maj 2012 fastställdes den nationella avfallsplanen " Från avfallshantering till resurshushållning - Sveriges avfallsplan 2012-2017" framtagen av Naturvårdsverket.

Huvudsyftet med den nationella avfallsplanen är att avfallshanteringen ska bli mer resurseffektiv.

Planen behandlar mål och åtgärder för följande fem prioriterade områden:

- Avfall i bygg- och anläggningssektorn
- Hushållens avfall
- Resurshushållning i livsmedelskedjan
- Avfallsbehandling
- Illegal export av avfall till andra länder



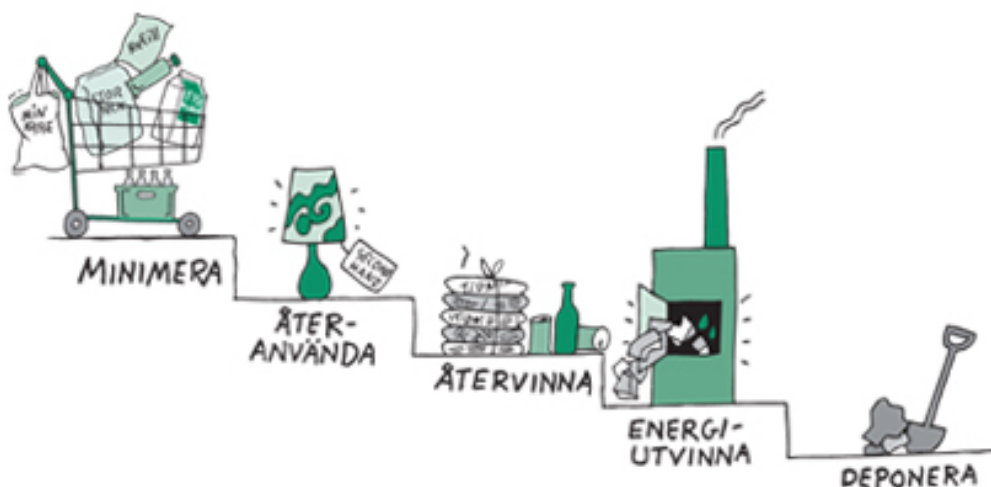
Åtgärderna ska bidra till att minska avfallsets mängd och farlighet, bättre ta vara på resurserna i avfallet, stoppa spridningen av farliga ämnen och generellt förbättra avfallshanteringen. I avfallsplanen lyfts det fram vad olika aktörer kan göra för att målen ska nås.

Planens åtgärder anger riktningen mot ett mer resurseffektivt samhälle med utgångspunkt i de svenska miljömålen och EU:s avfallshierarki.

Sveriges kommuner har en central roll i förverkligandet av den nationella avfallsplanen. För målen i planens prioriterade områden finns specifika exempel på vad kommuner kan göra för att främja att målet uppnås.

### 1.3 Avfallsplan

Enligt miljöbalken (SFS 1998:808) är varje kommun i Sverige skyldig att upprätta en avfallsplan. Avfallsplanen utgör tillsammans med renhållningsföreskrifterna kommunens renhållningsförordning. Avfallsplanens mål är att kommunerna på ett strukturerat sätt ska dokumentera hur avfallsfrågorna ska behandlas inom det för planen aktuella tidsperspektivet. Kommunerna har genom denna lag fått en utökad roll i avfallsarbetet. Avfallsplanen är tänkt att behandla alla förekommande avfallstyper vilket även inkluderar producentansvarsavfallet. Avfallsplanens ambition är att arbeta för att skapa förutsättningar för kommunerna att nå högre i den s.k. avfallstrappan som finns inskriven i lagen (se bild 1.1)



**Bild 1.1** Visar på avfallstrappans utformning och ambitionen är att nå så högt som möjligt på trappan.

## Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Utöver upprättandet av en avfallsplan och föreskrifter poängterar även Miljöbalken att kommuner ska beakta möjligheter till att samverka kring avfallsplanering och att ett sådant samarbete bör utnyttja de möjligheter som finns till regional sammanställning, utöver redovisning av de enskilda kommunernas uppgifter.

Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020, tar hänsyn till de nationella miljömålen och är utformad med utgångspunkt från Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner (NFS 2006:6).

Arbetet med framtagandet av den regionala avfallsplanen har genomförts av en arbetsgrupp bestående av tjänstemän från deltagande kommuner. En styrgrupp ansvarar för projektets framskridande enligt plan. Förankring i olika forum har varit en viktig del i arbetet och bland annat har kommuncheferna och miljöpresidierna i Sjuhärad informerats.

Det finns flera fördelar med en regional avfallsplan, samtliga kommuner bidrar med kunskap och erfarenhet. Den samlade kunskapen och erfarenheten gör att vi tillsammans kan utveckla avfallshanteringen i region Sjuhärad. Som region blir vi en större aktör och får större handlingskraft. Samarbetet inom region Sjuhärad sker genom gemensamma projekt och aktiviteter kopplade till den regionala avfallsplanen.

Region Sjuhärad kan relaterat till avfallshanteringen eller rent generellt gemensamt föra talan och agera påtryckande mot utomstående organisationer. Region Sjuhärad kommer att fram till 2020 undersöka om andra kommuner vill delta i detta samarbete.

### **1.4 Syfte**

Region Sjuhärad vill stärka arbetet kring avfallshanteringen i regionen genom ett samarbete i form av denna regionala avfallsplan. Genom att ifrånsätta nuvarande avfallshantering, analysera och sätta konkreta mål och aktiviteter för att utveckla avfallshanteringen i riktning mot ett hållbart samhälle.

## **1.5 Avgränsningar**

Kommunerna har mycket begränsade möjligheter att följa upp eller påverka uppkomst och hantering av verksamhetsavfall, som faller utanför det kommunala renhållningsansvaret. Avfallsplanen innehåller därför bara en översiktlig beskrivning av situationen.

## **1.6 Miljöbedömning**

Enligt 6 kap miljöbalken (1998:808) och förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar krävs det en miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning vid framtagning av vissa planer och program som kan antas ha betydande miljöpåverkan. En kommunal avfallsplan ska i normalfallet antas ha sådan miljöpåverkan att miljöbedömning krävs, då den bland annat anger förutsättningar för tillståndskrävande verksamheter. De nämnda författningarna anger också hur miljöbedömningen ska genomföras och vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla. Syftet med miljöbedömningen är att under utarbetandet av den nya avfallsplanen beakta och integrera miljöaspekterna på sådant sätt att en hållbar utveckling främjas.

Denna miljöbedömning är ganska allmänt hållen, eftersom det inte ansetts rimligt med fördjupning eller långtgående undersökningar. Frågor som bättre bedöms i samband med prövningen av andra planer och program eller vid tillståndsprövning av verksamheter och åtgärder bedöms inte här.

### **Miljöförhållanden och miljöns utveckling om planen inte genomförs**

Denna regionala avfallsplan syftar till att öka samarbetet mellan regionens kommuner. Det finns för närvarande inga alternativa forum för samarbete kring avfallsplanens frågor. Om planen inte genomförs kommer inte avfallsplanens mål att genomföras. Samarbete och synergieffekter kommer troligtvis inte att uppstå. En följd av det blir i förlängningen att avfallshanteringen blir suboptimerad, både mot regionens invånare och mot avfallsbolagen.

### **Positiva effekter med regionala avfallsplanen**

Om alla mål uppfylls kommer det ge effekter att medborgare inom regionen är mer upplysta hur avfallshanteringen inom regionen utförs. Medborgarna har större kunskaper hur de ska sortera och en bättre förståelse för hur kretsloppet samverkar. På sikt

## Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

kommer också förståelsen för hur medborgaren kan påverka miljön och uppkomsten med avfall och därmed minska sitt eget uppkomna avfall genom ändring av konsumeringsätt. För den kommunala avfallsplaneringen inom enskild kommun kommer också att underlättas genom att kommunerna gemensamt genomför olika informationskampanjer och regelbundna dialoger inom regionen hur aktiviteter, kampanjer, mm ska genomföras. En av de stora vinsterna med regionala avfallsplanen är att regionen blir en större röst för att kunna påverka och föra dialoger med producenterna, övriga närliggande regioner, myndigheter och ge ett enhetligt intryck mot medborgarna.

## 2 Mål/Fokusområden

Denna avfallsplans upplägg följer i stort avfallstrappans olika nivåer, undantaget trappans översta steg. Fokusområden och aktivitetsplanen följer båda avfallstrappans upplägg. Måldiskussionen omfattar områdena ökad återanvändning, ökad återvinning, energi, deponi, det ska vara lätt att göra rätt.

De mål som diskuteras i måldiskussionen konkretiseras genom en aktivitetsplan i kapitel 3. Måldiskussionen har sitt ursprung i avfallstrappans uppbyggnad undantaget minskad konsumtion. Dessutom tillkommer mål om att det ska vara lätt att göra rätt i region Sjuhärad. Revision av den regionala avfallsplanen skall ske vart fjärde år med första revision 2015 och därefter 2019.

### **2.1 Det ska vara lätt att göra rätt**

I region Sjuhärad ska det 2020 vara lätt att göra rätt beträffande avfallssortering. Som invånare i regionen ska man förstå varför man ska sortera och vad som händer med avfallet. Kommunerna ska genom avfallsplanen även arbeta för att invånarna ska förstå den miljönytta som är förenat med sorteringen i olika fraktioner. Aktiviteterna i denna avfallsplan ska ligga till grund för att uppnå den enkelhet som eftersträvas i regionens arbete med avfallshantering.

Invånarna i regionen har en central roll när det kommer till förverkligandet av denna avfallsplan. Därför är det viktigt att de har förståelse för det system som har byggts upp kring avfallshanteringen. Därför ska minst 90 procent av hushållen i region Sjuhärad vara nöjda med insamlingen (enligt SKL:s modell eller egen tolkning via NKI eller annat som bedöms som likvärdig).

Avfallshanteringen och insamlingen ska även vara estetiskt tilltalande och ha god tillgänglighet och säkerhet för hushållen. Dessa punkter ska beaktas i hushållens nöjdhet. Dessutom ska kommunerna i region Sjuhärad säkerställa en separat hantering av farligt avfall.

### **2.1.1 Samsyn och valfrihet**

Samsyn mellan kommunerna i region Sjuhärad innebär att enhetligheten mellan de olika återvinningscentralerna i regionen ökar. Anledningen till samsynen är att försöka hitta gemensamma begrepp för att underlätta för invånaren. Likartade begrepp och terminologi gör det enklare för invånaren att sortera sitt avfall på ett bra sätt vid besöket på en återvinningscentral. År 2020 ska man som avfallslämnare kunna känna igen sig på de återvinningscentraler som finns i region Sjuhärad.

Valfrihet innebär att invånarna i region Sjuhärad om möjligt ska kunna avyttra sitt avfall genom återvinningscentraler oberoende av vilken kommun de bor i. Invånaren får därmed tillgång till samtliga återvinningscentraler i regionen. Detta åtagande är frivilligt och således avgör kommunen själv huruvida den är intresserad av att vara delaktig i utvecklingen av ett gemensamt system för återvinningscentraler.

Kommunerna ska även se över möjligheten att samarbeta kring ett gemensamt system med bommar och passerkort.

### **2.1.2 Information**

Kommunerna i regionen ska gemensamt ta fram informationsmaterial men även samsas kring Avfall Sveriges kampanjer, Håll Sverige Rent m.fl. Kontentan är att utnyttja befintligt material och använda det i region Sjuhärad.

Det ska inom regionen ses över om det går att öka biogasproduktionen med kampanjer mot storproducenter inom matavfall till exempel restauranger, storkök.

## **2.2 Ökad återanvändning**

I den regionala avfallsplanens första målområde diskuteras ökad återanvändning. Detta innebär att fler produkter ska återanvändas istället för att materialåtervinnas eller energiutvinnas.

Region Sjuhärads kommuner är överens om att vi tillsammans måste öka invånarnas kunskap och förståelse för kretsloppstänkande, vilket omfattar ökad återanvändning och återvinning. Som invånare i regionen ska man förstå varför man ska återanvända och återvinna..

I Region Sjuhärad ska vi arbeta för att underlätta för invånare att avyttra produkter och material som kan återanvändas. Till 2020 ska samtliga kommuner i större utsträckning än vid ingången av 2011 använda sig av återbruk vid ÅVC. Regionens strävan är att nå högre i avfallstrappan och därmed få mer material till återanvändning. Nuläget för återbruk i regionen 2012 finns redovisat i Bilaga A -Nulägesbeskrivning.

## **2.3 Ökad återvinning**

Ökad återvinning innebär att produkter eller avfall som inte kan återanvändas enligt målområde 2.2 ska återvinnas i så hög grad som möjligt. Ökad återvinning ska ske inom flera områden.

Den totala mängden avfall och avfallets farlighet ska ha minskat år 2020 jämfört med 2004 (omfattar ej gruvavfall). Se Bilaga C för avfallmängder från regionens kommuner från 2004 och framåt.

### **2.3.1 Nedskräpning**

Nedskräpningen på offentliga platser har ökat över tid och därför kommer kommunerna i region Sjuhärad att arbeta för att minska nedskräpningen i samhället.

### **2.3.2 Farligt avfall**

Genom den nationella avfallsplanen gäller särskilt att:  
Avfallet får innehålla som mest 1 % farligt avfall vid plockanalyser.

Region Sjuhärad ska inte bidra till spridning av kemikalier och andra för naturen, människor och djur, farliga ämnen. Till 2020 ska därför allt farligt avfall samlas in och återvinnas.

### **2.3.3 Producentansvarsavfall**

Till 2020 ska samtliga kommuner i regionen Sjuhärad ha ökat materialåtervinningen utifrån 2011 års nivåer, se Bilaga A -Nulägesbeskrivning.

Kommunerna i region Sjuhärad ska uppnå de nationella miljömålen enligt den nationella avfallsplanen, om dessa mål är nådda så ska varje kommun upprätthålla arbetet med målen.

### **2.3.4 Kärl- och säckavfall**

Ett gemensamt mål för regionen är att öka materialåtervinningen. Regionen bör eftersträva att minst nå det uppsatta målet i EU direktivet på 50% till 2020.



## Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Enligt EU direktivet för avfall och återvinning 2008/98 gäller att:

*"Andel hushållsavfall som återvinns genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling ska till 2020 uppgå till 50 %."*

I Sjuhärad återvanns 39 % av hushållsavfallet år 2011.

Materialåtervinning, inklusive biologisk behandling .	Gränsvärden för olika uthållighetsnivåer				Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Värgårda
	Mycket god uthållighet	God uthållighet	Mindre god uthållighet	Dålig uthållighet								
2011 (%)	>60	51–60	30–50	<30	37	40	28	39	34	41	47	33

**Tabell 2.1** Visar kommunernas återvinningsgrad av hushållsavfallet. Gränsvärdena som redovisas är kopplade till de nationella miljömålen.

### Matavfall

För insamling av matavfall beaktas Sveriges nationella avfallsplan vilken påtalar att till 2015 gäller:

*"Minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker tas omhand så att växtnäringen utnyttjas."*

Samt:

*"Senast år 2018 ska minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara."*

I Sjuhärad kan det bland kommunerna finnas lokala förutsättningar som gör att hemkompostering är att föredra framför rötning och biogasproduktion. Biogasproduktion är generellt att föredra då denna behandlingsmetod tar tillvara en del av energin i matavfallet. Denna energi går förlorad vid hemkompostering. Då det är växtnäringen som innefattas av detta mål är kompostering ett fullgott alternativ. Hemkompostering ingår i de nationella miljömålen och är en strategi för att omhänderta matavfall. År 2011 var insamlingen av matavfall 62 % i Sjuhärad. Respektive kommuns insamling av matavfall redovisas i tabell 2.2.

Biologisk behandling av matavfall i Sjuhärad.	Gränsvärden för olika uthållighetsnivåer				Bollebygd	Borås	Herr-ljunga	Mark	Sven-ljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
	Mycket god uthållighet	God uthållighet	Mindre god uthållighet	Dålig uthållighet								
2011 (%)	>50	36–50	10–3 5	<10	75	73	26	86	46	72	40	20

**Tabell 2.2** Respektive kommuns insamling av matavfall i procent av den totala mängden matavfall. År 2011 var insamlingen av matavfall i genomsnitt 62 % i Sjuhärad. Gränsvärdena som redovisas är kopplade till de nationella miljömålen.

### Brännbart

För kommunerna i region Sjuhärad gäller att restprodukter från förbränning ska återvinnas så långt det är möjligt. Slagg och panssand från förbränningen i Borås sorteras och återvinningsmaterial, i huvudsak metaller, återvinns. Pansanden som blir kvar används inom Sobackens deponiområde.

### 2.3.5 Övrigt hushållsavfall

#### Grovavfall

Grovavfall är skrymmande avfall från hushåll (exempelvis soffor, bord, sängar m.m.) Kommunerna i region Sjuhärad ska arbeta för att öka återanvändningen av det som idag sorteras som grovavfall.

Det grovavfall som inte går till återanvändning ska innehålla mer utsorterat material, det ska vara en renare fraktion, år 2020 än 2011.

## Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

### Slam från enskilda avloppsanläggningar

Återföring av näringsämnen, framförallt fosfor, från avlopp till åkermarks ska ske i enlighet med nationella riktlinjer. Genom att återföra fosfor till åkermark bevaras dessa näringsämnen i de biologiska kretsloppen.

Utfall Sjuhärad 2011: 10 %

Kommun	Ton TS	Fosfor ton	Andel till åkermark %
Bollebygd	150	Ingen uppgift	0
Borås	2.500	65,5	0
Svenljunga	299	4,8	0
Vårgårda	225	3,8	0
Herrljunga	200	3,4	0
Mark	852	13,9	66%
Tranemo	325	7,15	0
Ulricehamn	766	23	0

**Tabell 2.3** Slam från enskilda avloppsanläggningar.

## 2.4 Energiutvinning

I flera utav avfallstrappans olika steg kan man utvinna energi på olika sätt. Detta är väldigt viktigt och kan vara orsaken till att behandlingsmetoden hamnat på den plats som den har gjort i avfallstrappan. Varje kommun har olika förutsättningar till att kunna utvinna energi ur avfall.

Ur matavfall som lämnas till rötning erhålls biogas som med fördel förädlas till fordonsbränsle. Klart vanligast gällande energi ur avfall är energin i form av fjärrvärme och el som erhålls från avfallsförbränningsanläggningarna. Energi kan även erhållas från de deponier som tidigare deponerade organiskt avfall och nu samlar in deponigas. Deponigasen består framförallt av metan som bildas genom nedbrytning av organiskt material i syrefri miljö.

## 2.5 Deponi

Till 2020 ska regionen fortsätta arbetet med att minimera mängder avfall till deponi i jämförelse med 2011.

Mängd till deponi 2011 (hushållsavfall)

Bollebygd	234 ton
Borås	110 ton
Herrljunga	137 ton
Mark	438 ton (sorteras ytterligare en gång vid behandlingsanläggningen)
Svenljunga	226 ton
Tranemo	225 ton
Ulricehamn	27 ton
Vårgårda	150 ton

Deponering av avfall ska ske på ett miljömässigt korrekt sätt.

## 3 Aktivitetsplan

Nedan beskrivs de olika aktiviteter som är planerade, planen ska revideras årligen och förslag på nya aktiviteter tas av styrgruppen. Vid aktiviteter där flera kommuner ingår som ska samfinansieras används en fördelningsnyckel där kostnaden fördelas med hjälp av antalet invånare vid föregående års slut. Styrgruppen träffas inledningsvis 2 gånger per år eller efter behov.

### **Uppföljning**

En statistikgrupp ansvarar för uppföljning av aktivitetsplanen och dess olika aktiviteter.

### **3.1 Det ska vara lätt att göra rätt**

#### **3.1.1 Samsyn**

En informationsgrupp ska bildas och verka för att informationen i regionens kommuner genomförs på ett enhetligt sätt.

#### **3.1.2 Information**

Infogrupperna arbetar i perioder om 2 år. De kontrollerar med Avfall Sverige vilka kampanjer som planeras nationellt och ser till att regionen arbetar utifrån dessa. Dessutom ska de se över vilka behov som finns i regionen när det kommer till information.

### **3.2 Ökad återanvändning/Återbruk**

Varje kommun ska arbeta för att skapa fler återbruk i regionen.

### **3.3 Ökad återvinning**

För fokusområde ökad återvinning finns det ett antal delmål med tillhörande aktiviteter för att nå målen.

#### **3.3.1 Farligt avfall insamling**

Målområde: *Till 2020 ska allt farligt avfall samlas in och återvinnas.*

Samtliga kommuner ska medverka i att utöka insamlingen av farligt avfall.

För att kunna samla in allt farligt avfall krävs att invånarna i region Sjuhärad har kunskap om vilka avfall som klassas som farligt avfall. Därför ska invånarna i region Sjuhärad ha tillräcklig kunskap för att kunna avgöra vad som är farligt avfall samt förstå varför man inte ska slänga farligt avfall på någon annan plats än avsedd plats enligt kommunens föreskrifter.

### **3.3.2 Producentansvar**

Gemensam diskussion med Förpacknings och Tidningsinsamlingen, FTI. Frivilligt deltagande från kommunerna.

### **3.3.3 Nedskräpning**

Görs i egen regi kommunvis till 2020. Respektive kommun ansvarar för genomförande. Frivilligt deltagande från kommunerna.

### **3.3.4 Insamling av matavfall**

Arbete för att minska nedskräpning görs i egen regi kommunvis till 2020. Respektive kommun ansvarar för genomförande. Samtliga kommuner är delaktiga.

### **3.3.5 Plockanalyser**

#### **Regional plockanalys**

Samtliga kommuner i region Sjuhärad ska genomföra plockanalyser, detta för att få förståelse och kunskap av kärll- och säckavfallens sammansättning. Utifrån plockanalyserna kan vi tillsammans delvis göra riktade insatser mot de områden som vi anser behöva det. Större plockanalyser ska utföras gemensamt under oktober månad år 2013, 2015, 2017 och 2020.

Plockanalyser kan göras enligt en gemensam mall och där vi kan använda resurser på Borås Högskola för att analyserna gjorda kostnadseffektivt.

Varje kommun ser över sina behov när det gäller plockanalyser för att kunna göra en bra utvärdering i förhållande till sina förutsättningar. Nedan följer ett antal exempel på önskemål från kommunerna.

## Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

### **Borås**

Tre typområden som innefattar ett villaområde och två hyreshusområde.

### **Bollebygd**

Villor i tätort och på landsbygd samt hyreshus i tätort.

### **Mark**

Villor i tätort och på landsbygd, hyreshus.

### **Svenljunga**

- Villa med anmäld hemkompostering, tätort
- Villa utan anmäld hemkompostering, tätort
- Villa med anmäld hemkompostering, glesbygd
- Villa utan anmäld hemkompostering, glesbygd
- Flerbostadshus, (med eller utan hemkompost)

Hur förhållandet ser ut mellan tätort och glesbygd är också intressant.

Vi har idag ett kommunalt bolag med anmäld hemkompostering eller hämtning av komposta. Eventuella skillnader mellan komposthanteringen är också intressant att utreda.

### **Tranemo**

När det gäller plockanalyser är vi nog mest intresserade av att göra detta på hemkomposteringsabonnemangen i villor, tätort.

### **Vårgårda Herrljunga**

Villa på landsbygd samt flerbostadshus i tätort vore lämpligt för oss.

### **Ulricehamn**

Villa och flerbostadshus.



# Bilaga A. Nulägesbeskrivning – Region Sjuhärad

	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Värgårda	Avfall Web
Invånare (st)	8356	104106	9284	33791	10282	11606	22996	10994	A1
Fritidshusboende omräknat till personer (st)	78	370	70	325	175	104	1758	81	A2
Gästnätter omräknat till personer (st)	-	491	-	-	-	-	352	-	A3
Arbetsplatsnetto omräknat till personer (st)	-268	582	-64	-567	-124	9	-348	-108	A4
Hushåll i en- och tvåfamiljshus (st)	2543	19069	3088	10625	3860	4032	6940	3412	A20
Hushåll i flerbostadshus (st)	890	29848	1107	4336	835	1300	3575	1175	A21
Andel hushåll som bor i flerbostadshus (%)	26%	61%	24%	29%	18%	24%	34%	26%	

**Tabell A.1**

En generell fördelning i kommunerna beträffande hushåll i en- och tvåfamiljshus samt hushåll i flerbostadshus. Samtliga kommuner förutom Borås (61 %) har en andel hushåll boendes i flerbostadshus som understiger 35 %. Invånarantalet och fördelningen på hushåll baseras på 2011 års uppgifter.

# 1 Regionens kommuner

## 1.1 *Bollebygd*

Bollebygds kommun ligger mellan Göteborg och Borås och har 8 375 invånare. Kommunen består av fyra geografiska delar: Bollebygd, Hultafors, Olsfors och Töllsjö. Bollebygds tätort är kommunens centralort. Kommunens yta är ca 264 kvadratkilometer. Kommunen angränsar till Härryda, Borås, Mark och Alingsås kommuner. Bollebygd är den yngsta kommunen i regionen och blev egen kommun 1995.

### **Näringsliv**

I kommunen finns det ca 600 registrerade företag varav de flesta är enmans- eller fåmansföretag. Bollebygds kommun är den största arbetsgivaren med cirka 530 anställda.

Några andra stora arbetsgivare är:  
Flügger, Hultafors, Hammar Maskin.

## 1.2 *Borås*

Borås Stad är Sveriges trettonde största kommun sett till invånarantalet uppgår till 104 106. Invånarantalet har under det senaste decenniet haft en generell uppgång på omkring 500 personer per år.

Borås fick stadsprivilegier 1621 med anledning av att kronan ville etablera en stad i knallarnas dalgångar. Knallarna, de kringresande försäljarna försåg hela Sverige med bl.a. tyg. I Rydboholm utanför Borås startades under tidigt 1800-tal Sveriges första mekaniska bomullsväveri. Än idag lever det textila arvet, inte minst genom Textilhögskolan i Borås. Fortfarande tillverkas textilier av hög kvalitet och i fabriksbutikerna kan man handla till förmånliga priser.

### **Näringsliv**

Borås har ur ett historiskt perspektiv varit känt för sina många knallar och staden är en central del i tygriket. Den största sektorn är handel och kommunikation med cirka 12 200 arbetstillfällen.

Några stora arbetsgivare är:

Ericsson, Statens Provningsanstalt (SP), Ellos, Halléns, Manpower, Högskolan i Borås, Volvo, Transcom, Borås Energi och Miljö.

Totalt antal sysselsatta i Borås var cirka 54 100 personer år 2011. Högskolan i Borås har cirka 15 000 studenter.

### **1.3 Herrljunga**

Herrljunga kommun är centralt belägen i Västra Götaland och har 9 314 invånare. Kommunens centralort är en välkänd järnvägsknut. Herrljunga är 512 km<sup>2</sup> till ytan och ses som en tätortsnära landsbygdskommun. Herrljunga har tre tätorter. Dessa är Herrljunga, Ljung-Annelund och Fåglavik. Tätorterna är relativt små till yta och invånare. Herrljunga kommun bildades 1974 genom en sammanslagning av Herrljunga och Gäsene kommuner.

#### **Näringsliv**

De femton största arbetsgivarna i kommunen (Herrljunga kommun inräknat) sysselsätter ungefär 75 % av de förvärvsarbetande. Nedanstående arbetsgivare ger i dagsläget 1200 arbetstillfällen. Jord- och skogsbruk sysselsätter numera endast en mindre del av befolkningen men verksamheten omfattar större delen av kommunens yta och har avgörande betydelse för kommunens utveckling.

Några stora arbetsgivare är:

Tour & Anderson, Ascom Tateco, Stjernfjädrar, AB Strängbetong, Västsvenska fotolaboratoriet.

### **1.4 Mark**

Marks kommun ligger i södra delen av Västra Götaland. Mark har 33 791 invånare och kommunens totala yta är 1 018 km<sup>2</sup>. I kommunen finns ett flertal små och medelstora orter, varav den största är Kinna. I Kinna bor cirka 7 000 personer.

## Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Marks kommun bildades 1 januari 1971 genom sammanslagningen av köpingarna Kinna och Skene samt landskommunerna Örby, Fritsla, Svansjö, Sätilla, Horred och Västra Mark. Som kommunnamn togs det gamla häradsnamnet Mark, ett av de sju häraderna i Sjuhäradsbygden.

### **Näringsliv**

Många av företagen i Mark är experter på inredning. Här finns de stora textilföretagen, som gjort sig kända över världen, och dessutom flera möbelfabriker. Här finns också företag inom kemi-, elektronik- och förpackningsindustri. Mark består också av en rad småföretag inom olika branscher.

Några stora arbetsgivare är:

De fem största (med flest anställda) företagen i Mark är följande: Ludvig Svensson, Almedahl – Kinna Aktiebolag, Kasthall Mattor och Golv, Skene Järn och Stora Enso Packaging.

### **1.5 Svenljunga**

Svenljunga kommun ligger i södra delen av Västra Götaland. Svenljunga har 10 288 invånare och kommunens totala yta är cirka 900 km<sup>2</sup>. Kommunen består av orter så som Hillared, Sexdrega, Svenljunga, Holsljunga, Överlida, Mjöbäck, Östra Frölunda, Mårdaklev och Kalv.

Begreppet härad var en militär indelning redan på medeltiden. De sju häraderna Bollebygd, Gäsene, Kind, Mark, Veden, Redväg och Ås hade hantverket gemensamt och har sedermera tillsammans kallats Sjuhäradsbygden eller kort och gott Sjuhärad. Kind var den härad som numera omfattar stora delar av Svenljunga och Tranemo kommuner.

### **Näringsliv**

I Svenljunga kommun finns ett väl blandat näringsliv med en majoritet av små och medelstora företag. Tyngdpunkten i näringslivet ligger på livsmedel, jordbruk, handel och service, men även tillverkningsindustrin är mångsidig och har stor utvecklingspotential

Några stora arbetsgivare är:

Elmo Leather, Vokes Air, Blåkläder, Startrading, Mjöbäcks Entreprenad, Samhall, Västkoststugan, Textrep Sweden, Berendsen Safety och Textilservice, Ajab Smide, ICA.

### **1.6 Tranemo**

Tranemo kommun ligger i den södra delen av Västra Götaland. Tranemo har 11 587 invånare och omfattar 744 km<sup>2</sup>. Tranemo socken är omnämnd redan 1413 och ett flertal gårdsnamn i socknen är kända från 1300-talet. Tätorten Tranemo är dock tämligen ung och växte till allra största delen fram mellan världskrigen och 1980-talet.

Andra större orter är Limmared och Länghem, följda av Dalstorp och Grimsås. Mindre orter i Tranemo är Ambjörnarp, Ljungsarp, Uddebo, Nittorp, Sjötofta, Ölsremma, Hulared, Månstad och Mossebo

#### **Näringsliv**

Tranemos läge i Sjuhäradsbygden på gränsen till Småland har gjort att kommunen har en bra kombination av Sjuhärads handelstraditioner och ett småländskt företagsklimat.

Några stora arbetsgivare är:

Nexans IKO Sweden, Ardagh Glass Group, CJ Automotive, Svedbergs i Dalstorp, AP & T Presses.

### **1.7 Ulricehamn**

Ulricehamn är beläget i den sydöstra delen av Västra Götaland och angränsar till Jönköping i öster och Borås i väster. Ulricehamn har cirka 22 996 invånare fördelat på 1 122 km<sup>2</sup>.

Ulricehamn med omnejd omnämns i historieböckerna för första gången årsskiftet 1306 och 1307. Kommunens centralort har dock funnits som en namngiven plats ända sedan 1200-talet. Fram till 1741 var namnet på staden Bogesund. Därefter bytte man till Ulricehamn efter dåvarande drottning Ulrika Eleonora den yngre.

#### **Näringsliv**

I Ulricehamn har vi alltid varit, och är fortfarande, entreprenörer. Något som inte minst avspeglar sig i det stora antalet fåmansföretag som finns i kommunen. Vårt geografiska läge, i hjärtat av Sjuhäradsbygden med tillgång av god industrimark, borgar dessutom för nya etableringar, samtidigt som våra kommuninvånare har en stor arbetsmarknads-

region inom bekvämt pendlingsavstånd med närhet till två stora städer samt inom kort en motorväg.

Några stora arbetsgivare är:

B&B TOOLS Supply Chain, Ulricehamns Betong AB, Emballator Ulricehamns Bleck AB, IRO AB, AP&T Sweden AB, Precomp Solutions AB, Autotube AB, Hökerums Bygg AB, Ulricehamns Energi AB, Wernerssons ost AB, LK Pex AB, Bolon AB, Lager 157, Bogesunds väveri.

### **1.8 Vårgårda**

Vårgårda är beläget i mellersta delarna av Västra Götaland. Kommunen har cirka 11 000 invånare fördelat på 444 km<sup>2</sup>. Vårgårda kommun är en kulturbygd som är mycket rik på fornlämningar. Här finns bland annat nordens största hällkista och Västergötlands största domarring. Vårgårda är ofta förknippat med cykling. Bland annat erövrade de berömda "Fåglumbröderna" under 60- och 70-talet ett otal svenska och nordiska mästerskap men också världsmästerskap och olympiska medaljer. Idag arrangerar Vårgårda deltävlingar i världscupen för landsvägscykel.

#### **Näringsliv**

Vårgårda har en tradition av entreprenörer med kända namn som Lennart Lindblad (Autoliv) och Johan Petter Johansson (uppfinnare av skiftnyckeln och rörtången). Vårgårda har placerat sig bland de femton bästa kommunerna i Svenskt Näringslivs ranking över bästa företagsklimat sedan 2005. Toppnoteringen kom 2008 då Vårgårda kommun placerade sig på nionde plats av 290 kommuner. 2009 föll kommunen ner till femtonde plats, för att 2010 åter klättra upp till en elfteplats.

Några stora arbetsgivare är:

Autoliv Sverige, Gustavsberg Vårgårda Armatur, Doggy, Sundolitt.

## 2 Avfallshantering - Region Sjuhärad

### 2.1 Kundnöjdhet i regionens kommuner

I Tabell 2:4 ges en översikt angående kundernas nöjdhet angående avfallshanteringen i de olika kommunerna. Vidare ges även uppgifter på de vanligaste avgifterna för en- och tvåfamiljshus samt lägenheter i flerbostadshus. Samtliga tabeller under kapitel 2.3 är baserade på inmatade uppgifter från respektive kommun i <http://www.avfallweb.se>. Respektive kommun ansvarar för att säkerställa att statistiken uppdateras i avfallweb varje år.

I tabell A.2 ges en bild av nöjdhet hos kunder beträffande avfallshanteringen samt de vanligaste avgifterna i de olika kommunerna.

Kunder 2011	Gränsvärden för olika uthållighetsnivåer				Bollebygd	Borås	Herr-Junga	Mark	Sven-Junga	Tranemo	Ulricehamn	Värgårda
	Mycket god uthållighet	God uthållighet	Mindre god uthållighet	Dålig uthållighet								
Nöjdhet avfallshantering en- och tvåfamiljshus (%)	>90	85–90	80–85	<80	-	-	-	83	-	-	88	-
Nöjdhet avfallshantering lägenhet (%)	>90	85–90	80–85	<80	-	-	-	83	-	-	88	-
Nöjdhet besök ÅVC (%)	>90	85-90	80-85	<80				75			88	
Vanligaste avgift en- och tvåfamiljshus (Kr/år)	<14 00	1400– 1949	1950– 2550	>2550	2343	2230	1800	2162	1426	1508	1705	2375
Vanligaste avgift lägenhet i flerbostadshus (Kr/år)	<70 0	700– 1199	1200– 1750	>1750	968	1625	1117	990	1556	1028	1417	1476

**Tabell A.2** Visar nöjdhet hos kunder beträffande avfallshanteringen samt de vanligaste avgifterna i de olika kommunerna.

## 2.2 Återbruk i Region Sjuhärad

### 2.2.1 Återbruk Bollebygd

På återvinningscentralen finns en container från Emmaus Björkå där man kan lämna kläder, husgeråd och mindre möbler. I anslutning till återvinningscentralen har även Toini-hjälpen en lokal där dom tar emot och säljer kläder, husgeråd och möbler.

### 2.2.2 Återbruk Borås

På samtliga återvinningscentraler finns möjlighet att lämna in varor till återbruk. Samarbetspartner är Projekt Vitryssland och Emmaus Björkå. Kommunens arbetsmarknadsförvaltning driver också en omfattande verksamhet under namnet Åter i Bruk. Här samarbetar man mycket med Borås Energi och Miljö för att förädla och att höja avfallet upp i avfallstrappan genom återvinning och återbruk.

En inventering av verksamheter som finns i kommunen gjordes under våren 2012 och där framkom bl.a. att dessa verksamheter återbrukar eller återvinner ca 2154 ton/år motsvarande ca 4% av avfallsmängden från Borås hushåll. Se nedanstående tabell A.3.

Verksamheter	Mängder in per år	kg	Slängs per år	kg
Borås Biståndscenter	ca 6600 m <sup>3</sup>	ca 792 000	ca 2600 m <sup>3</sup>	ca 312 000
Borås Stads Återbruk	690 m <sup>3</sup>	ca 82 800	ca 138 m <sup>3</sup>	ca 16 560
Butik Eliran	ca 13 467 kg	ca 13 467	10 m <sup>3</sup>	ca 1200
Emmaus Björkå	ca 54 450 kg	ca 54 450	ca 5445 kg	ca 5445
Frufällan Marknad	ca 2200-4400 kg	ca 2200-4400	ca 528 kg	ca 528
GeTing	ca 16 060 kg	ca 16 060	ca 3520 kg	ca 3520
Gärdhem	ca 1320 m <sup>3</sup>	ca 158 400	ca 110 m <sup>3</sup>	ca 13 200
Myrorna	ca 137 500 kg	ca 137 500	ingen uppgift	
Röda korset Borås	ca 3850 kg	ca 3850	ca 962,5 kg	ca 962,5
Röda korset Fristad	ca 2090 kg	ca 2090	ca 1000 kg	ca 1000
Stiftelsen Vitryssland	5000-6000 m <sup>3</sup>	ca 660 000	352 m <sup>3</sup>	ca 42 240
Veras Garderob	ca 2918 kg	ca 2918	ca 132 kg	ca 132
Per-Anders Johanssons auktionstjänst	ca 1892 m <sup>3</sup>	ca 227 040	ca 33 088 kg	ca 33 088
Totalt:		2 153 875 kg		429 875,5 kg

**Tabell A.3** Återbruk i Borås



1 m<sup>3</sup> = 120 kg

Mängden material som kommit in ca 5 % av hushållens avfallsmängd	= 20,7 kg/invånare vilket motsvarar
Mängden material som slängs	= 4,1 kg /invånare
Verklig mängd som återbrukats eller återanvänts motsvarande ca 4% av hushållens avfallsmängd	= 16,6 kg/invånare och år

Om man använder samma värden som finns i Avfall Sveriges rapport U 2011:02 om Alelyckans kretsloppspark i Göteborg (ca 3,5 ton CO<sub>2</sub> /ton avfall) så minskar utsläppen av växthusgaser med 6034 ton koldioxidekvivalenter/ år genom återbruk o återanvändning

### 2.2.3 Återbruk Herrljunga

Möjlighet finns att lämna in möbler, husgeråd mm som säljs vidare av Reprisen Secondhand-butik. Sakerna lämnas i container på ÅVC eller direkt till butik. Lions har även loppisverksamhet som ordnas varje år.

### 2.2.4 Återbruk Mark

Återbruk finns i olika former för insamling och försäljning av kläder, husgeråd och möbler. Ideella föreningar som Erikshjälpen och Rumänieninsamlingen är två stora aktörer på återbruk av kläder och husgeråd mm. Ett antal second hand butiker finns också i kommunen. De lokala idrottsföreningarna har årligen loppmarknader och kommunen bistår med avgiftsbefrielse för avlämning av de varor som inte blivit sålda vid kommunens återvinningscentral. För att få avgiftsbefrielse måste idrottsföreningarna ansöka om avgiftsbefrielse hos kommunen. Det brukar arrangeras bakluckeloppis på olika orter i kommunen som är välbesökta och populära.

Det som saknas i Marks kommun är ett återbruk av byggmaterial. Kommunen kommer jobba för att öka marknaden för återbruk av byggmaterial som exempelvis toalettstolar, kakel, badkar mm.

### 2.2.5 Återbruk Svenljunga

VUM, Våra ungdomar vår miljö:

Här får deltagarna utbildning i praktiskt miljöarbete och kunskap om miljöns betydelse för god livskvalitet. Skrotbilar hämtas och omhändertas innan skador som läckage av olja och tungmetaller förorenar miljön. Både privatpersoner och företag kan kontakta VUM för att bli av med skrotbilar, uttjänta jordbruksredskap, gamla maskiner och annat skrot. Allt demonteras i beståndsdelarna som sedan sorteras och lämnas vidare till lämplig instans. VUM har även en container vid återvinningsstationen, där kunder kan lämna in sina uttjänta cyklar. Dessa repareras och gör funktionsdugliga för återanvändning.

Snickeriet:

Här samlas kasserade möbler in från olika kommunala förvaltningar, och dessa iordningsställs i ett skick så att de kan återanvändas.

Vintagebutik:

I Svenljunga har startats en vintagebutik, där gamla kläder och möbler kan lämnas för att sedan lagas, lappas ihop och sys om så att de möjliggörs för försäljning genom butiken.

I övrigt finns några loppmarknader som drivs ideellt, någon som har öppet året runt och några som håller öppet endast delar av året. Bagage-loppis förekommer också, men då främst under vår/sommar.

### 2.2.6 Återbruk Tranemo

Återbruk: Nätverk Sverige-Lettland driver secondhandbutiken Återbruk i Limmared. Överskottet används till humanitär hjälp i Lettland. Sedan hösten 2010 har Återbruk även en container placerad på Återvinningscentralen Returen, här kan besökare lämna in möbler, husgeråd, prydnadsaker mm som det vill skänka till verksamheten istället för att slänga.

Byggstenen: Tillsammans med samverkande myndigheter i Tranemo och Ulricehamns kommun drivs secondhandbutiken Byggstenen i Tranemo Centrum. Här återvinns, repareras och skapas, så kallat "Re make over". Intäkterna från försäljningen går bland annat till att packa och skicka kläder och saker till Vitryssland och Ukraina genom Tjernobyl barnens Oas.

Runtom i Tranemo kommun finns även enskilda secondhand verksamheter och företag som handlar med begagnade prylar, allt ifrån kläder, prydnadsföremål, möbler mm.

I övrigt så har de lokala idrottsföreningarna i de större samhällena loppmarknader åtminstone en gång per år, oftast på våren. Här kan gamla prylar hitta nya ägare, istället för att hamna på sopberget.

### **2.2.7 Återbruk Ulricehamn**

I kommunen finns flera privata secondhandbutiker samt ett mycket aktivt föreningsliv med många regelbundna "loppisar". Skolorna ordnar också populära bytesdagar och loppisar med begagnade kläder, leksaker och sportprylar mm. Även i kyrkans regi samlas kläder in till försäljning vårt och höst. Överskottet går sedan till bla Vitryssland.

Tillsammans med samverkande myndigheter i Tranemo och Ulricehamns kommun drivs secondhandbutiken Byggstenen. Här återvinns, repareras och skapas, så kallat "Re make over". Intäkterna från försäljningen går bland annat till att packa och skicka kläder och saker till Vitryssland och Ukraina genom Tjernobyl barnens Oas.

På återvinningscentralen i Övreskog kan allmänheten lämna in överblivna föremål och möbler för försäljning på Överskottslagret. Överskottslagret drivs i kommunal regi och faller under Handikappomsorgens dagliga verksamhet. Samarbetet sker med Ulricehamns Energi och tanken är att denna verksamhet skall utökas framöver och därigenom höja en större mängd avfall upp i avfallstrappan till återvinning och återbruk.

### **2.2.8 Återbruk Vårgårda**

Möjlighet finns att lämna in möbler, husgeråd mm som säljs vidare av Hjulet Secondhand. Sakerna lämnas i container på ÅVC eller direkt till butik. Lions har även loppisverksamhet som ordnas varje år.

### 2.3 Avfallshantering i regionens kommuner

I tabell A.4 ges en generell översikt angående insamling av avfall i regionens kommuner.

Insamling – Generellt 2011	Gränsvärden för olika uthållighetsnivåer				Bollebygd	Borås	Herr-ljunga	Mark	Sven-ljunga	Tranemo	Ulrice-hamn	Värgårda
	Mycket god uthållighet	God uthållighet	Mindre god uthållighet	Dålig uthållighet								
Mängd insamlat hushållsavfall (avfall från hushåll samt därmed jämförligt från annan verksamhet) (Kg/person)	<380	380– 499	500– 650	>650	601	446	457	484	438	415	303	499
Mängd insamlat kärll- och säckavfall (Kg/person)	<125	125– 200	200– 275	>275	175	188	221	174	176	163	124	224
Mängd insamlat grovavfall (Kg/person)	<70	70– 169	170– 310	>310	304	155	152	212	149	139	90	186
Mängd insamlat förpacknings- och tidningsmaterial (Kg/person)	>95	76– 95	55– 75	<55	76	76	57	75	78	82	72	56
Total andel farligt avfall i kärll- och säckavfall (%)	<0,05	0,05– 0,17	0,18 –0,3	>0,3	-	0,2	-	1	-	-	-	-
Mängd farligt avfall från hushåll som samlats in via kommunens försorg (Kg/person)	>12,0	5,6– 12,0	2,0– 5,5	<2,0	18,7 7	8,7	9,11	3,84	14,0 5	9,96	2,3	15,4
Miljövänliga drivmedel - Insamling (%)	<25	25- 30	31-36	>36	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabell A.4 Visar på en generell bild över insamlingen av avfall i Sjuhärad.

Bortskaffande deponering 2011	Gränsvärden för olika uthållighetsnivåer				Bollebygd	Borås	Herr-ljunga	Mark	Sven-ljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
	Mycket god uthållighet	God uthållighet	Mindre god uthållighet	Dålig uthållighet								
Mängd hushållsavfall till deponi (Kg/person)	<4	4 - 15	16-30	>30	28	1,04	14,75	12,97	22	19,37	0	13,68

**Tabell A.5** Visar på återvinning och behandling, samt mängd hushållsavfall till deponi som för övrigt är väldigt låg i regionen.

Mängd producentansvarsavfall (pappersförpackningar, plastförpackningar, ofärgat och färgat glas, metallförpackningar, tidningar) som insamlats 2011 via ÅVS, ÅVC och genom fastighetsnära insamling [Siffror från FTI].

Kommun	well/kart.	plast	glas	metall	tidningar
Kg/person					
Bollebygd	8,33	2,33	27,10	1,59	37
Borås	8,20	3,10	18,06	1,10	46
Herrljunga	7,75	3,77	15,29	1,51	29
Mark	9,87	2,92	19,58	1,85	41
Svenljunga	14,23	5,03	13,84	1,74	44
Tranemo	17,92	8,19	17,66	1,96	36
Ulricehamn	11,87	4,85	23,00	1,86	31
Vårgårda	6,38	5,56	11,94	1,19	31

### 2.3.1 Bollebygd

Bollebygd använder samma insamlingssystem som i Borås med svarta o vita påsar, matavfall resp. brännbart. Grovavfall tas om hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

### **2.3.2 Borås**

Borås använder svarta och vita påsar med optisk sortering för matavfall och brännbart. Grovavfall tas o hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

### **2.3.3 Herrljunga**

Herrljunga samlar in restavfall som förbränns i Lidköping. Kunden har möjlighet att beställa fastighetsnära insamling via entreprenören Ragnsells. Producentavfallet kan också lämnas på ÅVS. Grovavfall tas om hand på ÅVC. Matavfall hemkomposteras.

### **2.3.4 Mark**

Mark använder samma insamlingssystem som i Borås med svarta o vita påsar, matavfall resp. brännbart. Grovavfall tas om hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

### **2.3.5 Svenljunga**

Svenljunga samlar in restavfall som förbränns i Halmstad. Matavfall hemkomposteras. Grovavfall tas om hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

### **2.3.6 Tranemo**

Tranemo samlar in restavfall som förbränns i Halmstad. Matavfall hemkomposteras. Grovavfall tas om hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

### **2.3.7 Ulricehamn**

Ulricehamn samlar in restavfall som förbränns i Jönköping. Matavfall hemkomposteras. I Ulricehamn används avfallskvarnar i ett pilotprojekt. Utredning inväntas innan eventuell utökning av avfallskvarnar i Ulricehamn. Grovavfall tas om hand på ÅVC och producentavfall på ÅVS.

### **2.3.8 Vårgårda**

Vårgårda samlar in restavfall som förbränns i Lidköping. Kunden har möjlighet att beställa fastighetsnära insamling via entreprenören Ragnsells. Producentavfallet kan också lämnas på ÅVS. Grovavfall tas om hand på ÅVC. Matavfall hemkomposteras.

## 2.4 Regionens avfallshantering i tabellform

Tabell A.6 visar insamlingssystemen i regionens kommuner för kärll och säckavfall.

Insamlingssystem, insamling kärll- och säckavfall	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Värgårda	Avfall Web
Blandat matavfall/brännbart (%)	0	0	100	0	100	100	100	100	A11
Källsortering, matavfall och brännbart (%)	100	100	0	100	0	0	0	0	
Beskrivning av systemet *	Optibag	Optibag	Brännbart	Optibag	Brännbart	Brännbart	Brännbart	Brännbart	
*Hemkompostering finns som alternativ i samtliga kommuner.									

**Tabell A.6** Tre av kommunerna har utsortering av källsorterat matavfall och brännbart avfall. Övriga kommuner har ingen utsortering av matavfall med central behandling. Däremot erbjuder kommunerna möjlighet för hemkompostering.

**Tabell A.7** visar utförandeformen för insamling av kärll och säckavfall i regionens kommuner.

Utförandeform, insamling kärll- och säckavfall	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Kommunalägt bolag (% andel kostnad)	0	100	0	0	0	0	0	0	A10
Privat entreprenör (% andel kostnad)	100	0	100	100	100	100	100	100	
Utförare	LBC Borås	Borås Energi och Miljö AB	Ragn-Sells	LBC Borås	LBC Borås	LBC Borås	Sita	Ragn-Sells	

**Tabell A.7** Sju kommuner har en entreprenör för hämtningen av hushållsavfallet medan Borås har ett kommunalägt bolag.

**Tabell A.8** visar hur insamling av producentansvarsfraktioner fungerar i regionens kommuner.

Producentansvar – förpackningar och tidningar	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
ÅVS, Insamlingsplatser för tidn. Och förpackn. (st)	6	82	6	15	14	12	20	6	111
En- och två familjshus med möjlighet till fni (Ja/Nej)	Nej	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	
Annan typ av insamling	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	

**Tabell A.8** Herrljunga och Vårgårda ger möjlighet för en- och tvåfamiljshus att bedriva fastighetsnära insamling av producentansvarsavfall. Övriga kommuner ger inte denna möjlighet.



**Tabell A.9** visar insamlingsmetoder av avfall i regionens kommuner.

Insamlingsmetod	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
ÅVC, Återvinningscentraler (antal)	1	5	2	1	1	1	1	1	A 1 5
Mobil ÅVC, turer/år och antal stopp/tur				19 stopp 4 ggr					A 1 6
Mobil grovsopinsamling turer/år och antal stop/tur						2 ggr	19 stopp 2 ggr	2ggr	
Budning			Ja		Ja				

**Tabell A.10** Borås har fem ÅVC:er, Herrljunga har två st. och övriga har en ÅVC.

**Tabell A.11** visar insamlingsmetoder för farligt avfall i regionens kommuner.

Farligt avfall, Insamlingsmetoder	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Mottagningsplatser för farligt avfall - bemannade (antal)	1	6	2	1	1	1	1	2	F 1 1
Mobil miljöstation, turer/år och antal stop/tur	Nej	Nej	Nej	19 stopp 4 ggr	14 stopp 2 ggr	14 stopp 2 ggr	19 stopp 2 ggr	6 stopp 1 ggr	F 1 5
Lämnas till sopbilen							Ja		

**Tabell A.11** Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda erbjuder mobil miljöstation med varierande antal stopp under året. Övriga kommuner har inte denna tjänst.

**Tabell A.12 visar insamlingsmetoder för verksamhetsavfall i regionens kommuner.**

Verksamhetsavfall insamlingsmetod	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Kommunalägt bolag (%, andel kostnad)	0	BEM 30 %	0	0	0	0	0	0	
Privat entreprenör (%, andel kostnad)	100	70 % flera	100	100	100	100	100	100	
Största entreprenörer	LBC	LBC STENA Ad infini.	Ragn- Sells	LBC	LBC	LBC	Sita	Ragn-Sells, Vårgårda logistik, Stena	

Tabell A.13 Behandlingsanläggningar i regionens kommuner.

Behandlingsanläggningar	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda	Avfall Web
Avfallsförbränning (st)	0	1	0	0	1	0	0	0	A1 3
Biologisk behandling via kompostering (st)	0	1	0	0	0	0	1	1	A1 3
Biologisk behandling via rötning (st)	0	1	0	0	0	0	0	0	A1 3
Deponi i drift (st)	0	1	0	0	0	0	0	0	A1 4
Om ja, typ (Inert, Icke farligt avfall, Farligt avfall)		Inert, Icke farligt avfall							A1 4
<b>Nedlagda deponier</b>									
	<b>Bollebygd</b>	<b>Borås</b>	<b>Herrljunga</b>	<b>Mark</b>	<b>Svenljunga</b>	<b>Tranemo</b>	<b>Ulricehamn</b>	<b>Vårgårda</b>	<b>Avfall Web</b>
Lista från Länsstyrelsen	4	12	5	13	10	18	15	5	

Behandlingsanläggningar för avfallsförbränning finns i Borås och i Svenljunga, Svenljugas anläggning, som ägs av Solör Bioenergi, förbränner endast returträ men inget hushållsavfall. Behandlingsanläggningar rörandes biologisk behandling via kompostering finns i Borås. Rötning av biologisk behandling (bl.a. matavfall) och produktion av biogas sker på Sobacken i Borås. Ingen deponi i regionen tar hand om farligt avfall, bara icke farligt avfall.

I regionen finns 1 nedlagd deponi med riskklass 1, den är belägen i Borås. Deponier med riskklass 2 finns i Borås och Marks kommuner. I övrigt finns även gamla nedlagda deponier i riskklass 3 och 4 i nästan samtliga kommuner. Totalt finns 82 gamla nedlagda deponier enligt lista från Länsstyrelsen i Västra Götaland.

# Bilaga B. Direktiv, lagar och mål

## 1 EU-direktiv

EU har som mål att bli ett s.k. återvinningsamhälle där avfallet utnyttjas som en resurs. EU:s regler för avfall handlar om att skydda miljön och människors hälsa genom att förebygga eller minska avfallens negativa följder.

Inom EU finns olika ramdirektiv, men ett specifikt som gäller för alla typer av avfall. Ramdirektivet anger vad avfall är och innehåller allmänna principer för hur det ska hanteras inom unionens medlemsländer.

Det grundläggande är att hanteringen av avfall ska ske utan fara för människors hälsa och utan att skada miljön. Avfallshanteringen ska ske:

- Utan risk för vatten, luft, mark, växter eller djur
- Utan olägenhet genom buller eller lukt
- Utan att landskapet eller särskilt skyddsvärda områden påverkas negativt.

Miljödepartementet remitterade ett förslag till nya avfallsregler under hösten 2009 och de har nu infört avfallsdirektivet i svensk lagstiftning, främst Miljöbalken och Avfallsförordningen. Det nya 15 kapitlet i miljöbalken trädde ikraft den 10 juli 2011 och den 9 augusti trädde en ny avfallsförordning i kraft.

I de nya regelverken lyfts avfallshierarkin fram som prioriteringsordning för lagstiftning och politik på avfallsområdet:

1. Förebyggande
2. Återanvändning
3. Materialåtervinning
4. Annan återvinning, t.ex. energiåtervinning
5. Bortskaffande

Prioriteringsordningen innebär att man ska helst förebygga avfall, i andra hand återanvända det, i tredje hand materialåtervinna det och så vidare. Ordningen gäller under förutsättning att det är miljömässigt motiverat och ekonomiskt rimligt.

## 2 Miljöbalken

Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999 och är en samordnad, breddad och skärpt miljölagstiftning för en hållbar utveckling. Den smälter samman regler från sexton tidigare miljölagar.

Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö. Alla typer av åtgärder som kan få betydelse för de intressen balken avser att skydda berörs.

### **2.1 15 kap. Avfall och producentansvar**

I 15 kapitlet "Avfall och producentansvar" i miljöbalken behandlas avfallsrelaterad lagstiftning. Här återfinns bestämmelser om hantering av avfall och producentansvar. Definition av avfall.

#### **Definitioner**

Med avfall avses varje föremål eller ämne som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. (Denna definition av avfall överensstämmer med vad som gäller inom EU.)

#### **2.1.1 Avfallsinnehavarens ansvar**

Den som innehar avfall skall se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. En bestämmelse om att producenter kan åläggas skyldighet att ta hand om avfall finns i 6 §. Bestämmelser om att kommuner har och kan åläggas skyldighet att ta hand om avfall finns i 8, 10 och 17 §§. Lag (2003:1187).

#### **2.1.2 Producentansvar**

Producentansvaret innebär att producenter som yrkesmässigt tillverkar, för in till Sverige eller säljer varor eller förpackningar är skyldiga att se till att avfallet samlas in, transporteras bort, återvinns eller återanvänds på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Regeringen meddelar bestämmelser om vilka varor eller förpackningar det gäller.

### **2.1.3 Den kommunala renhållningsskyldigheten**

Varje kommun är skyldig att se till att hushållsavfall transporteras till en behandlingsanläggning och återvinns eller bortskaffas. Kommunen ska ha en renhållningsordning. Renhållningsordningen innehåller föreskrifter om hanteringen av avfall och en avfallsplan. Bestämmelser finns om hur en renhållningsordning ska upprättas och vad den ska innehålla.

Kapitlet innehåller också föreskrifter om hantering av avfall. Avfall som ska transporteras bort genom kommunens eller en producents försorg får inte bortskaffas eller återvinnas av fastighetsägaren. Kommunen får dock medge undantag från detta.

Kapitlet innehåller även förbud mot nedskräpning och förbud mot dumpning av avfall i havet.

Tillstånd till deponering av avfall får endast meddelas om verksamhetsutövaren ställer ekonomisk säkerhet eller vidtar annan åtgärd för säkerställande av de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten. Verksamhetsutövaren ska ta betalt för alla kostnader som rör avfallsdeponin.

## **2.2 2011:927 Avfallsförordning**

Denna förordning kompletterar reglerna om avfall och producentansvar i 15 kap. MB med mer detaljerade bestämmelser. I bilagor till avfallsförordningen finns avfallskategorier samt listor över vilka avfall som tillhör varje kategori. I dessa listor framgår även vilket avfall som klassas som farligt avfall.

Förordningen är en del av införlivandet av avfallsdirektivet (EG 2008/98) i svensk lagstiftning. I förordningen finns bestämmelser om avfall och avfallshantering. Förordningen

## 3 Nationella miljömål

Det svenska miljömålssystemet innehåller ett generationsmål, sexton miljö kvalitetsmål och fjorton etappmål. Avfallsfrågor hanteras specifikt i två etappmål och genom etappmålen också i flera miljö kvalitetsmål och generationsmålet.

För mer ingående information om miljömålen se [www.miljomal.se](http://www.miljomal.se)

### 3.1 Generationsmålet

Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att miljö kvalitetsmålen ska nås.

Riksdagen ha definierat generationsmålet enligt:

"Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser."

### 3.2 Miljö kvalitetsmålen

Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Avfallsområdet är främst kopplat till miljö kvalitetsmålet god bebyggd miljö, men påverkar även miljö kvalitetsmålen giftfri miljö, begränsad klimatpåverkan och ett rikt odlingslandskap.

Riksdagen ha definierat miljö kvalitetsmålet god bebyggd miljö enligt:

"Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas."

### 3.3 Etappmålen

Etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljö kvalitetsmål. De visar vad Sverige kan göra och tydliggör var insatser bör sättas in.

## Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Etappmålen finns inom fem områden: Begränsad klimatpåverkan, Avfall, Biologisk mångfald, farliga ämnen och luftföroreningar.

Inom avfallsområdet finns två etappmål: Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan och ökad resurshushållning i byggsektorn.

Avfall är en del av miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Åtgärder inom avfallsområdet påverkar även miljökvalitetsmålen Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan, Ett rikt odlingslandskap och generationsmålet.



## Bilaga C. Avfallsmängder från hushåll

## 2004-

## Avfallsmängder 2004

2004 (2005,2007)	Avfallwe b	Bollebyg d 2004	Borås 2004	Herrljun ga 2004	Mark 2004	Svenlj unga 2007-	Trane mo 2004	Ulriceha mn 2005	Vårgår da 2004
Mängd insamlat kärll- och säckavfall (ton/år)	I 1	1251	17942	1804	5641	1798	2042	3300	2133
Mängd insamlat grovavfall (ton/år)	I 2	Ingen uppgift	14813	721	1228 7	2200	1037	2340	1676
Mängd insamlat förpacknings- och tidningsmateri al (ton/år)	I 6	Ingen uppgift	7900	640	2772	876	Ingen uppgift	1005	641
Mängd farligt avfall från hushåll som samlats in via kommunens försorg (ton/år)	F 1	Ingen uppgift	1367	40	755	145	54	100	60

## Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

### Jämförelsetabell 2011

2011	Avfall web	Bollebygd	Borås	Herr-ljunga	Mark	Sven-ljunga	Tranemo	Ulrice-hamn	Vårgårda
Mängd insamlat kärll- och säckavfall Kg/person Ton/år	I 1	176 1433	188 19881	221 2051	174 5847	176 1820	163 1913	124 3078	224 2456
Mängd insamlat grovavfall Kg/person Ton/år	I 2	304 2484	155 16334	152 1408	212 7128	149 1543	139 1626	90 2232	186 2044
Mängd insamlat förpacknings- och tidningsmaterial Kg/person Ton/år	I 6	76 624	76 8039	57 533	75 2526	78 811	82 957	72 1782	56 613
Mängd farligt avfall från hushåll som samlats in via kommunens försorg Kg/person Ton/år	F 1	18,77 153,2	8,7 918,3	9,11 84,6	3,84 129,0	14,05 145,2	9,96 116,7	2,3 57,0	15,4 168,8

Härledning från Avfallweb:

#### **I 1 Kärll- och säckavfall**

Kärll- och säckavfall från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet. Alltså även hushållsavfall från restauranger, storkök och butiker.

Matavfall räknas in i begreppet kärll- och säckavfall. Även liknande avfall från andra insamlingssystem, t.ex. sopsug och underjordiska behållare.

#### **I 2 Grovavfall från ÅVC och separat insamlade mängder grovavfall**

Grovavfall från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Både det som samlas in vid ÅVC och via fastighetsnära insamling ingår.

Verksamhetsavfall och farligt avfall ska ej ingå.

# Bilaga D Fraktioner som kan lämnas på Återvinningscentral

	Bollebygd	Borås	Herrljunga	Mark	Svenljunga	Tranemo	Ulricehamn	Vårgårda
Tidningar	X	X	X	X	X	X	X	X
Hårdplast		X		X		X		
PVC plast		X				X		
Wellpapp	X	X	X	X	X	X	X	X
Brännbart	X	X	X	X	X	X	X	X
Ej brännbart			X	X	X	X	X	X
Komposterbart	X	X	X	X	X	X	X	X
Ris o grenar	X	X	X	X	X	X	X	X
Trä	X	X	X	X	X	X	X	X
Fyllnadsmas.	X	X	X	X	X	X	X	X
Metallskrot	X	X	X	X	X	X	X	X
Tryckimpr.	X	X	X	X	X	X	X	X
Gips	X	X		X		X		X
Isolering		X		X				
Vitvaror	X	X	X	X	X	X	X	X
Kyl o frys	X	X	X	X	X	X	X	X
Elektronik	X	X	X	X	X	X	X	X
Batterier	X	X	X	X	X	X	X	X
Farligt avfall	X	X	X	X	X	X	X	X
Fallfrukt till biogas		X						
Fettåtervin.		X			X			
Däck på fälg		X	X	X		X		X
Däck utan fälg			X	X		X		X
Videoband		X						

## Regional Avfallsplan Sjuhärad 2012 – 2020

Insamling kläder mm	X	X	X	X	X	X	X	X
Plastförpackn.	X	X	X	X	X	X	X	X
Metallförpackn	X	X	X	X	X	X	X	X
Pappersförp.	X	X	X	X	X	X	X	X
Glasförpackn.	X	X	X	X	X	X	X	X
Asbest				X	X	X	X	X
Fönster+båge				X		X	X	